

О.В. Кнейслер,
канд.екон.наук, доц.,
докторант кафедри міжнародних фінансів,
Тернопільський національний економічний університет

НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ РЕГУЛЮВАННЯ ПЕРЕСТРАХУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Вагомим чинником, що перешкоджає активізації та розвитку інтеграційних і глобалізаційних процесів на українському ринку перестрахування, є наслідки економічної кризи, яка розгорнулася у світовому масштабі в 2008 році, виявила нові та поглибила цілу низку вже існуючих проблем, пов'язаних з низьким рівнем нагляду і регулювання страхового сектору економіки України. Відповідно, особливо актуалізувалися проблеми недосконалого державного регулювання перестраховального ринку в Україні в умовах його інтегрованості в глобальну страхову систему. У цьому контексті серед науковців і практиків активно обговорюються питання щодо запровадження нової моделі регулювання і нагляду у сфері ринків фінансових послуг, створення єдиного мегарегулятора, наглядового органу за функціонуванням усіх учасників фінансового ринку. Однак, думки вчених-економістів стосовно доцільності створення єдиного регулятора для усього фінансового сектору розділилися.

Так, Л. Временко вважає, що введення єдиного регулятора дозволило б оптимально розподілити компетенції, підвищити якість і ефективність нагляду, сформуванати погоджену політику і уніфікувати підходи в сфері нагляду за всіма секторами фінансового ринку, мінімізувати міжвідомчі суперечки [1, 5]. Аналогічну позицію займає Н.В. Ткаченко, наголошуючи, що суперечності, які виникають при розподілі повноважень між регуляторами окремих сегментів фінансового ринку, можуть бути вирішені за умови створення єдиного мегарегулятора на ньому [2, 386].

Водночас, І.О. Школьник переконує, що “в умовах розвитку кризових явищ в економіці і, зокрема, у фінансовому секторі дана реформація є

недоцільною, оскільки, як показує досвід країн, що запровадили мегарегулятор, на етапі його створення та перепідпорядкування функцій рівень ефективності фінансового нагляду дещо знижується, що є неприпустимим в існуючих умовах” [3, 358]. Ми повністю поділяємо думку автора і вважаємо, що створення в Україні єдиного фінансового регулятора є передчасним і небезпечним, оскільки вирішення проблеми ефективного регулювання ринків фінансових послуг таким методом можливий при досягненні високого ступеню зрілості вітчизняного фінансового ринку, створенні диверсифікованих фінансових інститутів і об’єднань.

Розглянувши основні підходи до регулювання перестраховального ринку в країнах-членах ЄС, зауважимо, що вони дещо відрізняються. Зокрема, у Великобританії, Данії Люксембурзі та Португалії законодавство в однаковій мірі регулює діяльність перестраховиків та прямих страховиків, тоді як у Греції, Бельгії та Ірландії взагалі не існує положень про нагляд і контроль за діяльністю перестраховиків [4, 61]. Все вище зазначене свідчить про відмінності у регулюванні перестраховальної діяльності на різних національних ринках у світі.

Основним органом нагляду за перестраховальною діяльністю в Європейському Союзі є Міжнародна Асоціація органів страхового нагляду (IAIS), якою ще в жовтні 2003 року було прийнято Стандарт №8 “Здійснення нагляду за перестраховиками”. У ньому передбачено основні принципи щодо мінімальних вимог здійснення нагляду за перестраховиками [5, 57]: регулювання і нагляд за технічними резервами перестраховика, інвестиціями і ліквідністю, вимогами до капіталу, політика і процедури для забезпечення ефективного корпоративного управління повинні характеризувати специфіку перестраховального бізнесу і їх повинні доповнювати системи обміну інформацією між наглядовими органами; ліцензування і можливість відкликання ліцензії, тестування на відповідність персоналу, взаємовідносини в об’єднаннях перестраховиків, нагляд за всіма видами діяльності, внутрішній контроль та аудит, правила звітності для перестраховиків мають бути аналогічними, як і для страховиків. Відповідно зазначені принципи нагляду за

перестраховальною діяльністю, прийняті Міжнародною Асоціацією органів страхового нагляду, спрямовані на посилення нагляду за перестраховиками на світовому ринку перестраховування. Однак, не усі перестраховики є прихильниками введення єдиних стандартів нагляду, оскільки виникне можливість формування єдиного наглядового органу, який здійснюватиме контроль над усім світовим ринком перестраховування. На нашу думку, враховуючи міжнародний характер перестраховальних відносин, доцільним є запровадження єдиних вимог до їх регулювання, що сприятиме посиленню інтеграційних процесів у світі та формуванню глобального страхового простору.

На даному етапі економічного розвитку України саме оптимальне поєднання секторної та функціональної моделей фінансового регулювання ринкових процесів створить можливості для концентрації уваги на ефективному розвитку відповідних секторів фінансового ринку, серед яких вагому нішу займають страховий і перестраховальний ринки. Основним недоліком такої моделі регулювання і нагляду є дублювання функцій окремими регуляторними органами, можливий ризик надмірного дроблення повноважень кожного з регулятивних органів. Тому вважаємо за необхідне для підвищення ефективності функціонування наглядових органів на фінансовому ринку спрямувати усі зусилля держави на забезпечення дієвої системи комунікацій між органами регулювання і нагляду та їх інституційної незалежності, а органів нагляду за перестраховальними операціями – на впровадження загальноєвропейських у світі єдиних стандартів регулювання ринку перестраховування з метою прискорення його інтеграції до світової спільноти.

Література

1. Временко Л. Мегарегулятор финансового рынка - стратегия будущего / Л. Временко // Insurance Top. – 2009. – №3. – С.4-5.
2. Ткаченко Н.В. Забезпечення фінансової стійкості страхових компаній: теорія, методологія та практика [Текст]: монографія / Н.В. Ткаченко; Нац. банк України, Ун-т банк. справи. – Черкаси: “Черкаський ЦНТЕІ”, 2009. – 570 с.
3. Страховий і перестраховий ринки в епоху глобалізації : монографія / Козьменко О.В., Козьменко С.М., Васильєва Т.А та ін. - Суми: Університетська книга, 2011. – 388 с.
4. Ткаченко Н.В. Міжнародний досвід регулювання перестрахових операцій / Н.В. Ткаченко // Збірник наукових праць ЧДТУ. – 2010. – №22. – С. 58-66.
5. Артамонов А.П. Основные направления государственного регулирования перестрахования в соответствии с требованиями Международной Ассоциации органов страхового надзора / А.П. Артамонов // Страховое дело. – 2006, июль. – С.55-64.